

Quickscan

Handhaving op basis van monitoring oppervlaktewaterkwaliteit

Rekenkamercommissie Waterschap Aa en Maas

's-Hertogenbosch, 15 juli 2021

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doelstelling	4
1.2	Vragen Quickscan “Handhaven op basis van monitoring oppervlaktewaterkwaliteit”	4
1.3	Aanpak.....	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Samenvattende bevindingen.....	6
2.1	Beantwoording hoofdonderzoeksvraag “In welke mate draagt monitoringsinformatie bij aan het doelmatig inzetten van het instrument handhaving?”	6
2.2	Koppeling handhaving en waterkwaliteitsdoelen	7
2.3	Bevoegd gezag.....	8
2.4	Samenwerking.....	8
2.5	Omgevingswet.....	9
3	Conclusies en aanbevelingen	10
3.1	Conclusies.....	10
3.2	Aanbevelingen.....	11
4	Beantwoording (deel)onderzoeksvragen	12
4.1	Deelvragen Handhaving	12
4.1.1	Is er een (expliciete) koppeling tussen waterkwaliteitsdoelen en de opgave voor de handhavingsorganisatie?.....	12
4.1.2	Hoe ver reikt de bevoegdheid van het waterschap voor handhaving waterkwaliteit (directe en indirecte lozingen)? M.a.w.: Welke handhavingsorganisaties zijn er, welke taak en bevoegdheden hebben ze en hoe past een waterschap hierbinnen?	13
4.1.3	Hoe is de governance (onderlinge afstemming en samenwerking) hiervan geregeld?	16
4.1.4	Hoe wordt de inzet van handhaving bij Aa en Maas op het gebied van oppervlaktewaterkwaliteit bepaald en in hoeverre maakt handhaving hierbij gebruik van monitoringsinformatie?	17
4.1.5	Welke wijzigingen volgen uit de (implementatie van de) Omgevingswet voor handhaving van oppervlaktewaterkwaliteit?.....	18
4.2	Deelvragen monitoring.....	19
4.2.1	Wat wordt van de oppervlaktewaterkwaliteit gemeten en op welke wijze?	19
4.2.2	Hoe en door wie wordt het meetnet (voor oppervlaktewaterkwaliteit) bepaald? Heeft Handhaving hier ook een rol in?	23
4.2.3	Welke normen worden hierbij gehanteerd en hoe zijn deze vastgelegd? (Wanneer gaat er een signaal naar Handhaving?	23
4.2.4	Is via metingen de gemeten oppervlaktewaterkwaliteit herleidbaar naar de activiteiten of omstandigheden in het gebied?	24

Bijlage I	Rapport Berenschot en Arcadis.....	25
Bijlage II	Rapport commissie Van Aartsen	26
Bijlage III	Voorbeelden projectmatige samenwerking.....	28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In het onderzoeksprogramma 2021 van de Rekenkamercommissie is een quickscan opgenomen naar het onderwerp “Handhaven op basis van monitoring oppervlaktewaterkwaliteit”.

De Rekenkamercommissie wil hiermee in beeld brengen hoe ver de bevoegdheid van het waterschap reikt bij het handhaven van de oppervlaktewaterkwaliteit en of (en in welke mate) monitoringsinformatie bijdraagt aan het gericht handhaven. De Rekenkamercommissie doet geen uitspraak over de processen van toezicht en handhaving en monitoring als geheel, noch geeft het een oordeel over het functioneren van de betrokken afdelingen, maar is gericht op het beantwoorden van de hoofdvraag.

1.2 Vragen Quickscan “Handhaven op basis van monitoring oppervlaktewaterkwaliteit”

De Rekenkamercommissie heeft in het kader van de quickscan onderstaande hoofdvraag met een aantal deelvragen geformuleerd.

Hoofdonderzoeksvraag

In welke mate draagt monitoringsinformatie bij aan het doelmatig inzetten van het instrument handhaving (qua signaalfunctie, traceerbaarheid)?

Deelvragen

- 1) Deelvragen Handhaving:
 - a) Is er een (expliciete) koppeling tussen waterkwaliteitsdoelen en de opgave voor de handhavingsorganisatie? (§ 4.1.1);
 - b) Hoe ver reikt de bevoegdheid van het waterschap voor handhaving waterkwaliteit (directe en indirecte lozingen)? M.a.w.: Welke handhavingsorganisaties zijn er, welke taak en bevoegdheden hebben ze en hoe past een waterschap hierbinnen? (§ 4.1.2);
 - c) Hoe is de governance (onderlinge afstemming en samenwerking) hiervan geregeld? (§ 4.1.3);
 - d) Hoe wordt de inzet van handhaving bij Aa en Maas op het gebied van oppervlaktewaterkwaliteit bepaald en in hoeverre maakt handhaving hierbij gebruik van monitoringsinformatie? (§ 4.1.4);
 - e) Welke wijzigingen volgen uit de (implementatie van de) omgevingswet voor handhaving van oppervlaktewaterkwaliteit? (§ 4.1.5);
- 2) Deelvragen monitoring:
 - a) Wat wordt van de oppervlaktewaterkwaliteit gemeten en op welke wijze? (§ 4.2.1);
 - b) Hoe en door wie wordt het meetnet (voor oppervlaktewaterkwaliteit) bepaald? Heeft Handhaving hier ook een rol in? (§ 4.2.2);
 - c) Welke normen worden hierbij gehanteerd en hoe zijn deze vastgelegd? (Wanneer) gaat er een signaal naar Handhaving? (§ 4.2.3);
 - d) Is via metingen de gemeten oppervlaktewaterkwaliteit herleidbaar naar de activiteiten of omstandigheden in het gebied? (§ 4.2.4).

1.3 Aanpak

In december 2020 is gestart met het uitvoeren van de quickscan. Het onderzoek bestaat uit dossierstudie en interviews. Hierbij zijn de volgende stappen doorlopen:

- Afdelingshoofden Handhaving (HH) en Onderzoek en Monitoring (O&M) geïnformeerd;
- Twee interviews afgenomen en diverse gesprekken gevoerd met medewerkers van de afdelingen Handhaving en O&M en trekker kernteam Waterkwaliteit;
- Diverse documenten opgevraagd en doorgenomen (in- en extern);
- Concept rapport getoetst bij direct bij het onderzoek betrokken medewerkers en afdelingshoofden Handhaving en O&M;

Gezien het karakter van het onderzoek (quickscan) is het rapport niet voor een zienswijze aangeboden aan het DB. Naar de mening van de Rekenkamercommissie is de juistheid en volledigheid van de quickscan zoveel mogelijk geborgd door het betrekken van proces- en inhoudelijk deskundige medewerkers. De gegevens zijn gebaseerd op de situatie ultimo 2020.

De Rekenkamercommissie heeft bij de totstandkoming van deze quickscan alle medewerking gehad van de organisatie.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een samenvatting van de bevindingen gegeven en in hoofdstuk 3 volgen de conclusies en aanbevelingen. In hoofdstuk 4 worden de individuele vragen beantwoord. Tevens is een tweetal bijlagen toegevoegd met relevante externe informatie en een bijlage met een tweetal voorbeelden van projectmatige samenwerking.

2 Samenvattende bevindingen

2.1 Beantwoording hoofdonderzoeksvraag “In welke mate draagt monitoringsinformatie bij aan het doelmatig inzetten van het instrument handhaving?”

De afdeling Onderzoek en Monitoring beschikt over een uitgebreid meetnet (bestaande uit meerdere kleinere meetnetten). Een meetnet bestaat uit een aantal meetpunten waar door middel van monsternamen de waterkwaliteit wordt geanalyseerd. De metingen voor oppervlaktewaterkwaliteit betreffen, behoudens enkele projecten/specifieke onderzoeken, in hoofdzaak periodieke (laagfrequente) metingen voor een beperkt aantal parameters in de hoofdwatgangen van het waterschap¹. **Ze worden hoofdzakelijk ingezet voor het begrijpen van het systeem en toestand en trend waarnemingen, maar zijn niet bedoeld voor handavingsdoeleinden.**

Handhaving beschikt over een beperkt eigen budget om metingen te doen, deels om de hoogte van de heffingen te bepalen die via de BSOB worden geïnd, deels om zelf onafhankelijk onderzoek te kunnen doen als zij vermoeden dat er ergens iets aan de hand is. Tevens beschikt handhaving over een eigen meetwagen.

Een mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in de onderliggende lozingsbronnen en emissieroutes – met als doel het aan het licht brengen van overtredingen om handhavend (herstellend) te kunnen optreden – is het op een andere wijze meten van waterkwaliteitsparameters. Dat kan bijvoorbeeld door het uitbreiden van de huidige meetnetten met de inzet van de huidige (laagfrequente) meettechniek in risicogebieden en/of haarvaten van het systeem, of door met hogere frequentie te meten door het inzetten van nieuwe technieken, zoals sensing.

De afgelopen jaren een aantal (pilot)projecten opgestart, waaronder het project Sensorgestuurd Boeren, waarmee ervaringen zijn opgedaan met het hoogfrequent meten met sensoren. Dit onderzoek is samen met enkele andere sensor onderzoeken ondergebracht onder het project OMDISK (Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement voor Systeem en Keten), waarvoor medio 2020 door het Algemeen Bestuur een investeringskrediet (€4.625.000²) is gevoteerd. Eén van de vier deelprojecten van dit investeringsproject is “uitbreiding Meetnet Waterkwaliteit”. Ook databeheer, dataveiligheid en data-analyse vormen onderdeel van het project.³

Hoewel het gebruik van sensoren, zeker indien dit ook in de haarvaten van het oppervlaktewatersysteem wordt ingezet, in potentie kan bijdragen aan het doelmatiger inzetten van het instrument handhaving in het kader van de oppervlaktewaterkwaliteit, behoort dit niet expliciet tot de doelstellingen van het project OMDISK. De primaire doelstellingen zijn kennisopbouw van de werking van het systeem (voor zowel beleidsbepaling als operationele bedrijfsvoering), toestand en

¹ Een grafische weergave van de meetnetten (met onderliggende data) is in Geoweb in te zien. Het waterschap streeft er naar om de data open en transparant beschikbaar te maken. Recentelijk heeft het waterschap haar (openbare) informatieportaal vernieuwd, genaamd Informatie Watersysteem: ([Informatie Watersysteem \(arcgis.com\)](#))

² Investeringsbedrag exclusief interne uren

³ Naast verdere verbetering van datakwaliteit in onze systemen wordt onderzocht of er binnen de digitale transformatie mogelijkheden zijn om het VTH-proces nog efficiënter te maken, waarbij meer gestuurd wordt op feitelijkheden (data). Hierbij wordt de samenwerking met andere waterschappen en ook omgevingsdiensten gezocht. (bron: begroting 2021 waterschap Aa en Maas)

trendmonitoring en beleidsbeïnvloeding (informatie verstrekken aan terreinbeheerder, agrariërs, bedrijven en gemeenten waarmee zijn hun eigen taken en bedrijfsprocessen kunnen verbeteren). Het gebruik van sensoren is overigens nog geen 'proven technology' en (nog) kostbaar in aanschaf en onderhoud, waardoor sensoren nu met name interessant zijn voor toepassing in projecten. Grootschalige toepassing is met name afhankelijk van de kostenontwikkeling.

2.2 Koppeling handhaving en waterkwaliteitsdoelen

Op bestuurlijk niveau, bijvoorbeeld in het WBP, is er geen expliciete doelstelling opgelegd aan Handhaving voor haar (mate van) bijdrage aan het behalen van de (oppervlakte)waterkwaliteitsdoelen (outcome) voor het waterschap.

Wél zijn er op operationeel niveau verbanden gelegd tussen de activiteiten van de afdeling Handhaving en de (oppervlakte)waterkwaliteit. De geplande inzet van Toezicht en Handhaving gebeurt op basis van een (jaarlijks herijkt en in het Dagelijks Bestuur vastgestelde) risicogerichte aanpak resulterend in een toezichtsprogramma. Bij de risicoprioritering van toezicht wordt rekening gehouden met de impact van het naleefgedrag op de waterkwaliteit. Hierbij worden onder andere inzichten van de afdeling Onderzoek en Monitoring gebruikt en wordt via vaste overlegstructuren (regieteam, kernteam waterkwaliteit en thematische projectteams) informatie uitgewisseld.

Daarnaast wordt ook toezicht gehouden en zo nodig gehandhaafd op basis van (gecheckte) meldingen van zowel externen als intern (meestal waarnemingen uit het veld, maar ook meldingen naar aanleiding van metingen door O&M of op de RWZI's).

Hiermee draagt handhaving bij aan de realisatie van doelstellingen door overtredingen op te sporen en aan te pakken en daarmee illegale lozingen te verminderen. **In welke mate dit bijdraagt is niet te bepalen.** Door het monitoren van naleefpercentages binnen sectoren, wordt wel gesignaleerd waar het naleefgedrag achter blijft. Een achterblijvend naleefgedrag kan een reden zijn om het navolgende toezichtsjaar extra toezicht en handhaving in te zetten.

Informatie vanuit Onderzoek en Monitoring kan niet altijd worden gedeeld vanwege afspraken met derden, waardoor informatie over lozingen die binnen de organisatie bekend is, niet door Handhaving kan worden benut⁴. Bovendien kan Handhaving niet altijd een rol spelen bij de verbetering van waterkwaliteit, aangezien handhaving bestaat uit het toetsen op naleving van vergunningseisen (van door het waterschap afgegeven vergunningen) en algemene regels. **De effectiviteit van handhaving voor de oppervlaktewaterkwaliteit valt of staat dus met de kwaliteit van algemene regels en het wetgevend kader.**

Handhaving heeft in 2020 door een externe partij een onderzoek laten uitvoeren met als hoofdvraag "Doen we de goede dingen" en subvraag "Welke bijdrage leveren de door de afdeling Handhaving ingezette interventies aan de beleidsdoelen?". Hieruit blijkt dat er weinig blinde vlekken zijn in het toezicht van het waterschap. Slechts 4 van de 211 aspecten van toezicht zijn niet in de toezichtplannen van het waterschap opgenomen. Op 2 aspecten hiervan is, naar aanleiding van meldingen, wel toezicht uitgevoerd. In de voorbereiding en planning van toekomstig toezicht worden de genoemde aandachtspunten meegenomen.

⁴ De aard, omvang en relevantie van deze gegevens voor handhaving is bij deze quickscan niet nader onderzocht.

2.3 Bevoegd gezag

De VTH-taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) binnen het domein van de (oppervlakte)waterkwaliteit zijn versnipperd en bij uiteenlopende organisaties belegd.

Samengevat zijn er, afhankelijk van de lozingsroute, diverse partijen bevoegd gezag⁵.

Op hoofdlijnen is het waterschap bevoegd gezag voor *directe* lozingen op het oppervlaktewater (behoudens voor rijkswateren). Bij *indirecte* lozingen (zoals lozingen op het rioolstelsel of naar de bodem) zijn dit andere partijen. Veelal betreft dit gemeenten of provincie. Omgevingsdiensten zijn de uitvoeringsorganisatie voor toezicht en handhaving namens gemeenten en provincie.

De basis voor benoeming van een bevoegd gezag kan zijn de Wet milieubeheer, de Wabo, de Waterwet en de Wet bodembescherming. Bij de beantwoording van vraag 4.1.2 is een schematische weergave opgenomen van de samenhang tussen de verschillende aspecten en partijen.

Bij directe lozingen gaat het om lozingen direct op het oppervlaktewater, zoals bijvoorbeeld met een pijp. Het kan echter ook gaan om erfafspoeling (bijvoorbeeld mest), maar ook om gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te dicht bij het water en zelfs onder bepaalde omstandigheden ook om depositie vanuit de lucht (bijvoorbeeld (chemisch) schuim).

Het toezicht op de naleving van het mestbeleid van de overheid ligt in handen van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), samen met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO).

2.4 Samenwerking

Gezien de versnippering van taken (zoals hierboven toegelicht) is voor een goed toezicht samenwerking onontbeerlijk. Zo is in 2018 naar aanleiding van de mestfraude het **project Gebiedsgericht Handhaven (GGH)**, onderdeel van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS), gestart waarin de krachten worden gebundeld tussen de samenwerkingspartners (RVO.nl, de NVWA, het Openbaar Ministerie, de Nationale politie, de waterschappen, de omgevingsdiensten/regionale uitvoeringsdiensten en de provincies) binnen de aangewezen gebieden. Er is landelijk een drietal risicogebieden aangewezen, waaronder de Peel (Oost-Brabant en Limburg-Noord), waarin – onder coördinatie van de NVWA – ook waterschap Aa en Maas deelneemt. Dit is vastgelegd in een convenant. Doelen van het project zijn structurele samenwerking, doeltreffend aanpakken van overtreders en risico gestuurd toezicht.

Naast het Gebiedsgericht Handhaven is er nog de ‘**Samenwerking indirecte lozingen**’ met de omgevingsdiensten. Voor de waterschappen, als zuiveringsbeheerder en waterkwaliteitsbeheerder, is toezicht op indirecte lozingen van groot belang. De RWZI's ondervinden verstoring van de zuiveringsprocessen als gevolg van lozingen op het riool. Toezicht op indirecte lozingen zat niet in het toezichtsprogramma van het waterschap omdat zij geen (WABO) bevoegd gezag is. Voor het bevoegd gezag (omgevingsdiensten namens gemeenten en provincie) had toezicht op indirecte lozingen echter een lage prioriteit waardoor er maar beperkt toezicht op uitgevoerd werd. De handhaving was incident gedreven. Er zijn werkafspraken met de omgevingsdiensten gemaakt waarbij het waterschap toezicht op indirecte lozingen oppakt, waar mogelijk met de omgevingsdiensten samen.

⁵ Een bevoegd gezag mag een besluit nemen tot het verlenen van een vergunning, het stellen van maatwerkvoorschriften bij algemene regels, het beoordelen van aangevraagde gelijkwaardige voorzieningen, Handhaving en het opnemen van voorschriften in een verordening. Het bevoegd gezag heeft de plicht tot het uitvoeren van toezicht. Het bevoegd gezag mag en kan handhavend (zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk) optreden. Andere overheidsinstellingen mogen niet bestuursrechtelijk optreden, maar kunnen wel toezicht houden en wanneer de bevoegdheid het toelaat strafrechtelijk optreden.

Andere samenwerkingen op het gebied van toezicht en handhaving zijn tot slot Convenant Samen sterk in Brabant (SSIB) en Samenwerking RWS uiterwaarden.

In de operationele samenwerking wordt door de afdeling Handhaving geen knelpunt ervaren: er is goede samenwerking als er gezamenlijk moet worden opgetreden. Wel geldt dat gemeenten in hun uitvoeringsprogramma's voor toezicht doorgaans weinig prioriteit geven aan watergerelateerde thema's onder hun bevoegdheid, bijvoorbeeld op het gebied van indirecte lozingen.

2.5 Omgevingswet

Bij Aa en Maas wordt een quickscan uitgevoerd op de consequenties van de Omgevingswet met betrekking tot waterkwaliteit. Hierbij is ook de afdeling Handhaving betrokken. Een eerste analyse is uitgevoerd, een tweede fase wordt voorbereid. Deze analyse moet duidelijk maken of er kansen of risico's zijn vanuit de Omgevingswet voor de waterkwaliteit. **Hoewel de verwachting is dat de gevolgen voor het waterschap beperkt zijn, is de impact van de Omgevingswet voor het waterschap nog onderwerp van nader onderzoek.**

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Monitoring van waterkwaliteit heeft andere doelstellingen dan handhaving en monitoringsinformatie draagt daardoor in beperkte mate bij aan het doelmatig inzetten van het instrument handhaving. De metingen ten behoeve van het meetnet (middels monsternamen) zijn hiervoor niet bedoeld en ook minder geschikt in verband met:

- Meetfrequentie (laagfrequent);
- Plaats van bemonstering en daarmee traceerbaarheid naar de bron (meestal in hoofdsysteem, terwijl voor toezicht en handhaving ook metingen in haarvaten van het oppervlaktewatersysteem nodig zijn);⁶
- Parameters die gemeten worden;
- Invloed van vergunde lozingen (meetnet toetst niet op vergunningseisen);
- Openbaarheid metingen en eisen aan metingen.

Een mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in de onderliggende lozingsbronnen en emissieroutes – met als doel het aan het licht brengen van overtredingen om handhavend (herstellend) te kunnen optreden – is het op een andere wijze meten van waterkwaliteitsparameters. Dat kan bijvoorbeeld door het uitbreiden van de huidige meetnetten met de inzet van de huidige (laagfrequente) meettechniek in risicogebieden en/of haarvaten van het systeem, of door met hogere frequentie te meten door het inzetten van nieuwe technieken, zoals sensing.

De inzet van sensoren is onderdeel van het project OMDISK dat medio 2020 gestart is. Gebruik van sensoren is momenteel nog geen ‘proven technology’ en kostbaar, maar kan – zeker als het ook in de haarvaten van het systeem wordt ingezet - in potentie bijdragen aan het doelmatiger inzetten van het instrument toezicht en handhaving in het kader van de oppervlaktewaterkwaliteit. Dit is echter niet expliciet in de doelstellingen van het project OMDISK meegenomen.

Op bestuurlijk niveau, bijvoorbeeld in het WBP, is er geen expliciete doelstelling opgelegd aan Handhaving voor haar (mate van) bijdrage aan het behalen van de (oppervlakte)waterkwaliteitsdoelen (outcome) voor het waterschap.

Wél zijn er op operationeel niveau verbanden gelegd tussen de activiteiten van de afdeling Handhaving en de (oppervlakte)waterkwaliteit. Dit gebeurt onder andere bij het opstellen van de Risicoprioritering Toezicht. Daarnaast is de afdeling Handhaving aangehaakt bij de ontwikkelingen in het watersysteem middels het interdisciplinaire kernteam waterkwaliteit en krijgt ze ook incidenteel meldingen op basis van gemeten afwijkingen in het meetnet, waarop dan met gezamenlijke kennis wordt geacteerd.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Beschikbare informatie kan niet altijd binnen het waterschap worden gedeeld door afspraken met bedrijven. Hoewel begrijpelijk is dit soms ook belemmerend voor een integraal beeld. Belangrijk is om te borgen dat er onder de ogen van het waterschap geen overtredingen (lozingen) plaatsvinden, die afgeschermd zijn voor de afdeling Handhaving.
- Handhaving bestaat uit het toetsen op naleving van vergunningseisen (van door het waterschap afgegeven vergunningen) en algemene regels. De effectiviteit van handhaving voor de

⁶ Voor monitoring van waterkwaliteitsdoelen worden representatieve meetpunten gekozen. Dit geldt ook voor controle van vergunningen. Omdat deze doelen verschillen zullen meetpunten niet (altijd) op dezelfde plaats liggen.

oppervlaktewaterkwaliteit valt of staat dus met de kwaliteit van algemene regels en het wetgevend kader. Toezicht en handhaving is hierdoor niet voor alle emissieroutes naar het oppervlaktewater een effectief instrumentarium.

Uit een door externen uitgevoerd onderzoek blijkt dat toezicht en handhaving binnen het waterschap nauwelijks blinde vlekken kent.

Het bevoegd gezag op zaken die van invloed zijn op de oppervlaktewaterkwaliteit is versnipperd en vraagt om samenwerking tussen partijen. Omdat in het kader van de Omgevingswet het adviesrecht van het waterschap bij indirecte lozingen komt te vervallen wordt samenwerking tussen bevoegde gezagen nog belangrijker. Samenwerken doet het waterschap op diverse gebieden. Zoals blijkt uit de rapporten van Berenschot en Arcadis en de commissie Van Aartsen (zie bijlage I en II) is bij de samenwerking tussen bevoegde gezagen ruimte voor verbetering. Het gaat daarbij onder meer over hoe het VTH-stelsel is ingericht en de taken van de omgevingsdiensten. Hoewel dit buiten de directe beïnvloedingssfeer van het waterschap ligt is er via het Landelijk Overleg Vergunningverlening en Handhaving (LOVH) en de Unie van Waterschappen afstemming over deze evaluaties en wordt gewerkt aan doorontwikkeling.

3.2 Aanbevelingen

Strategisch:

- Vanuit evaluaties over het VTH-stelsel (o.a. Berenschot en commissie Van Aartsen) vinden landelijke discussies plaats over herziening van het stelsel en/of doorontwikkeling van het stelsel. Algemeen advies is er zorg voor te dragen dat de belangen en wensen van de waterschappen, dus ook van waterschap Aa en Maas, in dit proces goed worden meegenomen.
- Op een aantal thema's (zoals waterkwaliteit-nutriënten en indirecte lozingen) ervaren de waterschappen wel de lasten van verontreinigingen, maar hebben zij niet alle bevoegdheden om in te grijpen/te acteren. Algemeen advies is het momentum van de omgevingswet te benutten voor verdere samenwerking met ketenpartners en om te komen tot een afgestemde prioriteitenstelling.

Tactisch:

- Het meetnet voor onderzoek en monitoring is niet ingericht en bedoeld voor toezicht en handhaving. De toenemende monitoring via sensoren zal in de toekomst meer en sneller monitoringinformatie leveren, waar ook signalen van overtredingen tussen kunnen zitten. Advies is de potentiële bruikbaarheid van het meten met sensoren te onderzoeken als signalen voor effectiever toezicht en handhaving. Hier ligt mogelijk nog een onontgonnen kans.
- In bepaalde pilotprojecten worden monitoringgegevens afgeschermd voor toezicht en handhaving om deelname door derden te bevorderen en ontwikkeling van sensoren een kans te geven. Onderzoek of de gemaakte afspraken geen (onterechte) belemmering vormen om op te kunnen treden tegen overtredingen. Het is zaak om hier een juiste balans te vinden tussen de verschillende belangen die het waterschap in deze heeft.

Operationeel:

- Om signaleringen vanuit monitoring goed op te volgen is soms intensief onderzoek nodig om de signalering te kunnen herleiden naar een oorzaak en overtreder. Dit vereist goede samenwerking tussen de afdelingen en voldoende capaciteit en financiën. Tot dusver werd dit op ad hoc basis geregeld. Geadviseerd wordt dit planmatig te organiseren. Bij voorkeur kostenneutraal, bijvoorbeeld door reallocatie van bestaande budgetten en capaciteit binnen de organisatie. Dit stimuleert mogelijk ook (nog) betere interne samenwerking.

4 Beantwoording (deel)onderzoeksvragen

4.1 Deelvragen Handhaving

4.1.1 Is er een (expliciete) koppeling tussen waterkwaliteitsdoelen en de opgave voor de handhavingsorganisatie?

Op bestuurlijk niveau, bijvoorbeeld in het WBP, is er geen expliciete doelstelling opgelegd aan Handhaving voor haar (mate van) bijdrage aan het behalen van de (oppervlakte)waterkwaliteitsdoelen (outcome) voor het waterschap.

Wél zijn er op operationeel niveau verbanden gelegd tussen de activiteiten van de afdeling Handhaving en de (oppervlakte)waterkwaliteit.

Handhaving bestaat uit het toetsen op naleving van vergunningseisen (van door het waterschap afgegeven vergunningen) en algemene regels. De effectiviteit van handhaving voor de oppervlaktewaterkwaliteit valt of staat dus met de kwaliteit van algemene regels en het wetgevend kader. De geplande inzet op toezicht en handhaving gebeurt op basis van een (jaarlijks herijkt en vastgestelde) risicogerichte aanpak resulterend in een toezichtsprogramma. Daarnaast wordt ook gehandhaafd op basis van (gecheckte) meldingen van zowel externen als intern (meestal waarnemingen uit het veld, maar ook meldingen naar aanleiding van metingen door O&M of op de RWZI's).

Er is via verschillende verbanden een koppeling tussen (oppervlakte)waterkwaliteitsdoelen en de opgave voor de handhavingsorganisatie. Genoemd kunnen worden:

- Bij de risicoprioritering voor toezicht worden altijd inzichten vanuit de afdeling onderzoek en monitoring meegenomen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat activiteiten met bepaalde stofgroepen (nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, metalen etc.) via de risicoprioritering meer of minder aandacht krijgen vanuit toezicht;
- Door het monitoren van naleefpercentages binnen sectoren, wordt wel gesignaleerd waar het naleefgedrag achter blijft. Een achterblijvend naleefgedrag kan een reden zijn om het navolgende toezichtsjaar extra toezicht en handhaving in te zetten;
- Bij een door de afdeling handhaving geconstateerde overtreding, waarbij impact is op de waterkwaliteit, wordt de afdeling Onderzoek en Monitoring altijd om advies gevraagd over de impact van de overtreding op het watersysteem. Op basis van de impact van de overtreding schaaft de afdeling Handhaving de overtreding in volgens de landelijke handhavingsstrategie en bepaalt de wijze waarop wordt opgetreden;
- Via een vaste overlegstructuur (regieteam, kernteam waterkwaliteit en thematische projectteams) wordt wederzijds informatie uitgewisseld, bijvoorbeeld over:
 - Emissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf wasplaatsen (project handhaving; zie bijlage III voor nadere toelichting);
 - Aanwezigheid van ongewenste stoffen in riolering en/of oppervlaktewater, bijvoorbeeld GenX, Tertiair Octyl Fenol, chloride en zink (zie bijlage III voor nadere toelichting);
 - Toezichtresultaten vanuit het project Gebiedsgericht handhaven mest.

Via deze verbanden worden de wederzijdse taken versterkt. Handhaving draagt bij aan de realisatie van doelstellingen door preventie en door overtredingen op te sporen en aan te pakken en daarmee illegale lozingen te verminderen. In welke mate dit bijdraagt is niet in te schatten.

Belangrijke aandachtspunten zijn:

- Beschikbare informatie kan niet altijd binnen het Waterschap worden gedeeld door afspraken met bedrijven. Hoewel begrijpelijk is dit soms ook belemmerend voor een integraal beeld. Belangrijk is om te borgen dat er onder de ogen van het Waterschap geen overtredingen (lozingen) plaatsvinden, die afgeschermd zijn voor de afdeling Handhaving.
- Handhaving bestaat uit het toetsen op naleving van vergunningseisen (van door het waterschap afgegeven vergunningen) en algemene regels. De effectiviteit van handhaving voor de oppervlaktewaterkwaliteit valt of staat dus met de kwaliteit van algemene regels en het wetgevend kader. Toezicht en handhaving is hierdoor niet voor alle emissieroutes naar het oppervlaktewater een effectief instrumentarium.
- Handhaving heeft in 2020 door een externe partij een onderzoek laten uitvoeren met als hoofdvraag *“Doen we de goede dingen”* en subvraag *“Welke bijdrage leveren de door de afdeling handhaving ingezette interventies aan de beleidsdoelen?”*. Hieruit blijkt dat er weinig blinde vlekken zijn in het toezicht van het waterschap. Slechts 4 van de 211 aspecten van toezicht zijn niet in de toezichtplannen van het waterschap opgenomen. Op 2 aspecten hiervan is naar aanleiding van meldingen wel toezicht uitgevoerd.

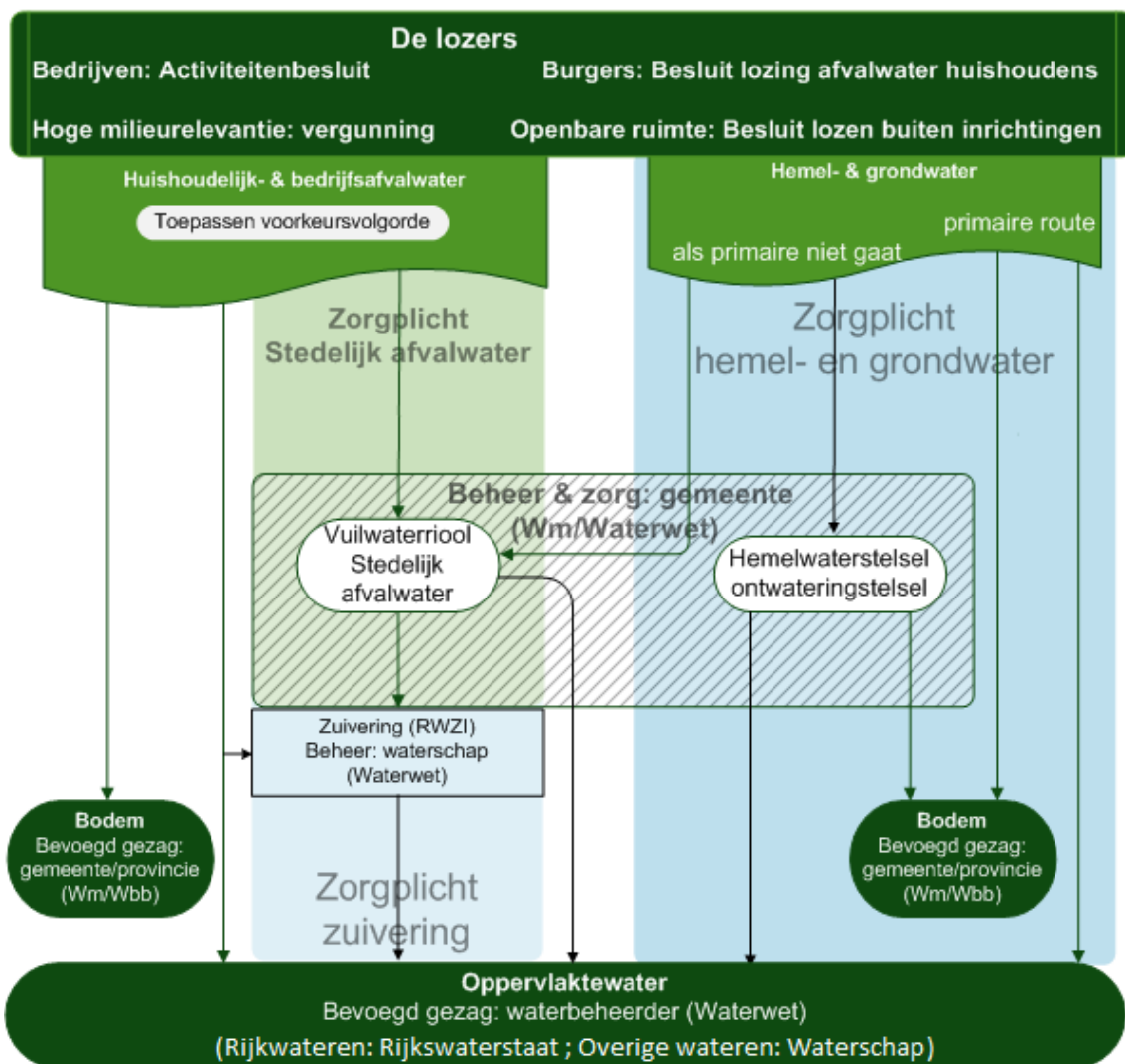
4.1.2 Hoe ver reikt de bevoegdheid van het waterschap voor handhaving waterkwaliteit (directe en indirecte lozingen)? M.a.w.: Welke handhavingsorganisaties zijn er, welke taak en bevoegdheden hebben ze en hoe past een waterschap hierbinnen?

Een bevoegd gezag mag een besluit nemen tot:

- Het verlenen van een vergunning;
- Het stellen van maatwerkvoorschriften bij algemene regels;
- Het beoordelen van aangevraagde gelijkwaardige voorzieningen;
- Handhaving;
- Het opnemen van voorschriften in een verordening.

Het bevoegd gezag heeft de plicht tot het uitvoeren van toezicht. Het bevoegd gezag mag en kan handhavend (zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk) optreden. Andere overheidsinstellingen mogen niet bestuursrechtelijk optreden, maar kunnen wel toezicht houden en wanneer de bevoegdheid het toelaat strafrechtelijk optreden.

Welk overheidsorgaan bevoegd gezag is voor een lozing van afvalwater hangt af van de lozingsroute (waar wordt het water naar afgevoerd?). De basis voor benoeming van een bevoegd gezag kan zijn de Wet milieubeheer, de Wabo, de Waterwet en de Wet bodembescherming. Onderstaand schema toont de samenhang tussen de verschillende aspecten en partijen. De lozingsroutes zijn weergegeven met pijltjes.

(bron: [Afwalwater in schema - Kenniscentrum InfoMil](#))

De lozingsroutes zijn:

- Lozen op of in het oppervlaktewater:
De waterbeheerder is bevoegd gezag voor alle directe lozingen in het oppervlaktewater. Voor de rijkswateren is dit **Rijkswaterstaat**, namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat en voor de andere wateren is dat een **waterschap**.
Dit is lozen als bedoeld in artikel 6.2, lid 1 van de Waterwet. In beginsel zijn lozingen in het oppervlaktewater op grond dit artikel van de Waterwet verboden en is er een vergunning nodig. Met de verschillende AMvB's, algemene regels, wordt dit lozingsverbod, voor bepaalde lozingen en onder bepaalde voorwaarden, opgeheven.
- Lozen op een RWZI, zonder tussenkomst riolering:
Het **waterschap** is bevoegd gezag voor lozingen direct, rechtstreeks, op een zuiveringstechnisch werk (RWZI). Het waterschap is de beheerder van een RWZI. Een directe lozing is een lozing zonder tussenkomst van een rioolstelsel. Dit kan een lozing zijn via een werk of een aanvoer van afvalwater per as.
Dit is lozen als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid, Waterwet. Net als bij lozing op oppervlaktewater wordt het lozingsverbod bij bepaalde lozingen en onder bepaalde voorwaarden, opgeheven. Binnen het Activiteitenbesluit en het Besluit lozen buiten inrichtingen

gelden voor die lozingen op de RWZI via een werk dezelfde voorwaarden als bij lozen in het vuilwaterriool. Voor afvoer van afvalwater per as is de afvalstoffenwetgeving van toepassing.

- Lozen in rioolstelsels:
De **gemeente** is meestal het bevoegd gezag voor een lozing in een rioolstelsel. Een lozing op riolering wordt vaak indirecte lozing genoemd, de lozing komt niet direct in het oppervlaktewater⁷. Voor bedrijven, inrichtingen volgens de Wabo, is in bijlage 1 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) bepaald wie bevoegd gezag is. Het Wabo-bevoegd gezag kan ook de **provincie** zijn en in bepaalde gevallen het **rijk**. (Adviesrecht van de RWZI-Beheerder (waterschap): Bij het verlenen van een omgevingsvergunning moet het bevoegd gezag veel belangen afwegen. De gevolgen van de activiteit voor het water is daar één van. Daarom vraagt het bevoegd gezag de waterbeheerder om advies bij indirecte lozingen. De waterbeheerder heeft het recht om advies te leveren (m.b.t. de doelmatige werking van de RWZI waarop het riool uitkomt én de kwaliteitsdoelstellingen van het oppervlaktewater waarop de RWZI het afvalwater loost. Wat het bevoegd gezag met dit advies kan en moet doen, hangt af van de impact op het belang).
- Lozen in of op de bodem:
Lozingen in of op de bodem kunnen zowel gebaseerd zijn op de Wet milieubeheer (Wm) als op de Wet Bodembescherming (Wbb). De **gemeente** is (behoudens enkele uitzonderingen) het bevoegd gezag voor lozingen op en in de bodem.

Samengevat zijn de VTH-taken binnen het domein van de (oppervlakte)waterkwaliteit versnipperd en bij uiteenlopende organisaties belegd⁸. Afhankelijk van de lozingsroute zijn diverse partijen bevoegd gezag. Op hoofdlijnen is het waterschap bevoegd gezag voor directe lozingen op het oppervlaktewater (behoudens voor rijkswateren). Bij indirecte lozingen (zoals lozingen op het rioolstelsel of naar de bodem) zijn dit andere partijen. Veelal betreft dit gemeenten of provincie. Omgevingsdiensten zijn de uitvoeringsorganisatie voor toezicht en handhaving namens gemeenten en provincie.

Bij directe lozingen gaat het om lozingen direct op het oppervlaktewater, zoals bijvoorbeeld met een pijp. Het kan echter ook gaan om erfafspoeling (bijvoorbeeld mest), maar ook om gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te dicht bij het water en zelfs onder bepaalde omstandigheden ook om depositie vanuit de lucht (bijvoorbeeld (chemisch) schuim). Deze lozingen zijn gereguleerd via de Waterwet, het ActiviteitenBesluit, het Besluit Gebruik Meststoffen en de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Ten aanzien van *waterkwaliteit* zijn dit de belangrijkste kaders voor toezicht en handhaving.

Het toezicht op de naleving van het mestbeleid van de overheid ligt daarentegen in handen van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), samen met de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO).

⁷ Riooloverstorten: Bij gemengde rioolstelsels, waarmee naast huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater ook afstromend hemelwater wordt afgevoerd naar een RWZI kunnen veelal overstorten plaatsvinden. Het is in de praktijk vrijwel onmogelijk rioolstelsels zodanig te dimensioneren dat piekbelastingen zonder overstorten verwerkt kunnen worden. Met het Besluit lozen buiten inrichtingen is de vergunningplicht (op grond van de Waterwet) voor deze lozingen opgeheven en gelden algemene regels. De maatregelen uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) om de belasting van het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken zijn dan geldend. Goede afstemming tussen waterbeheerder en gemeente in het kader van het GRP is dus belangrijk. Artikel 3.8 van de Waterwet zet daartoe aan. Indien een gemeente niet voldoet aan het GRP kan gehandhaafd worden door het waterschap (of Rijkswaterstaat bij rijkswateren).

⁸ Zie bijlagen I en II voor een tweetal recente rapporten, waarin deze versnippering nadrukkelijk wordt besproken en waarbij adviezen voor verbetering worden gegeven.

Gezien de versnippering van taken is voor een goed toezicht samenwerking onontbeerlijk. In de operationele samenwerking wordt door de afdeling Handhaving geen knelpunt ervaren. Dit geldt wel voor de capaciteit en prioriteit voor toezicht op aan watergerelateerde thema's.

Waterschap Aa en Maas neemt deel aan een aantal concrete samenwerkingsinitiatieven op het gebied van toezicht en handhaving, te weten:

- Gebiedsgericht Handhaven (GGH);
- Convenant Samen sterk in Brabant (SSiB);
- Samenwerking indirecte lozingen (omgevingsdiensten);
- Samenwerking RWS uiterwaarden.

De doelstelling en de governance van deze samenwerkingsinitiatieven wordt onderstaand (zie § 4.1.3) nader toegelicht.

4.1.3 Hoe is de governance (onderlinge afstemming en samenwerking) hiervan geregeld?

Aa en Maas heeft de volgende samenwerkingen (Governance: convenanten en werkafspraken) op gebied van toezicht en handhaving:

Gebiedsgericht Handhaven (GGH)

In 2018 is het project GGH (Gebiedsgericht Handhaven (onderdeel van de Versterkte Handhavingsstrategie Mest (VHS)) gestart waarin de krachten worden gebundeld tussen de samenwerkingspartners binnen de aangewezen gebieden. Dit zijn: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), de NVWA, het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de waterschappen, de omgevingsdiensten/Regionale Uitvoeringsdiensten en de provincies. Doelen van het project zijn:

- Structurele samenwerking;
- Doeltreffend aanpakken van overtreders;
- Risico gestuurd toezicht.

Het project is geïnitieerd en wordt gecoördineerd door de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Waterautoriteit). De NVWA ziet samen met RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) toe op de naleving van het mestbeleid van de overheid. In de gebieden waar de waterkwaliteit achterblijft of afneemt wordt de handhaving geïntensiveerd. Dit door een versterking van de samenwerking tussen de controlerende en handhavende instanties. Hiermee vergroot de effectiviteit van toezicht en daarmee het beleid.

In de versterkte handhavingsstrategie mest zijn (landelijk) een drietal risicogebieden benoemd, waaronder de Peel (Oost-Brabant en Limburg-Noord).

De samenwerking is vastgelegd in een convenant.

Convenant Samen sterk in Brabant (SSiB) (bron: website SSiB)

De doelstelling van SSiB is om door de inzet van professionals op het gebied van toezicht en handhaving en door actieve netwerkopbouw de kwaliteit van het buitengebied in Noord-Brabant te bewaken en te verbeteren. Gestreefd wordt naar een schoner en veiliger buitengebied waarin de biodiversiteit wordt gewaarborgd. De focus ligt op de aanpak van stroperij, wildcrossen en het dumpen, verbranden en lozen van afval. Naast deze speerpunten zal SSiB ook acteren op thema's waar de Waterschappen belang hebben, zoals de onttrekking van (grond)water, illegale lozingen en gebruik van mest of bestrijdingsmiddelen te dicht op de kant.

Betrokken partijen zijn gemeenten en provincie (met als uitvoeringsorganisatie de 3 Brabantse omgevingsdiensten), terreinbeherende organisaties, waterschappen en waterwinbedrijven in de provincie Noord-Brabant. De samenwerking is vastgelegd in het Convenant groene handhaving.

Samenwerking indirecte lozingen (omgevingsdiensten)

Voor de waterschappen, als zuiveringsbeheerder en waterkwaliteitsbeheerder, is toezicht op indirecte lozingen van groot belang. De RWZI's ondervinden verstoring van de zuiveringsprocessen als gevolg van lozingen op het riool. Toezicht op indirecte lozingen zat niet in het de toezichtsprogramma van het waterschap omdat zij geen (WABO) bevoegd gezag is. Voor het bevoegd gezag (omgevingsdiensten namens gemeenten en provincie) had toezicht op indirect lozingen echter een lage prioriteit waardoor er maar beperkt toezicht op uitgevoerd werd. De handhaving was incident gedreven.

Daarom zijn er werkafspraken met de omgevingsdiensten gemaakt waarbij het waterschap toezicht op indirecte lozingen oppakt, waar mogelijk met de omgevingsdiensten samen.

Doelstelling van de samenwerking is meer grip op indirecte lozingen en daarmee betere bescherming van de RWZI door:

- Beter inzicht in van belang zijnde indirecte lozingen;
- Meer toezicht op lozingen draagt bij aan verminderen risico op incidenten & calamiteiten;
- Preventieve werking door bewustwording bij lozers;
- Kennisuitwisseling.

Betrokken partijen bij de samenwerking zijn de omgevingsdiensten en Waterschap Aa en Maas. De samenwerking is gebaseerd op werkafspraken.

Samenwerking RWS uiterwaarden

Aanleiding: In het beheersgebied van Aa en Maas vinden projecten plaats waarvoor het Besluit Bodemkwaliteit (BBK) van toepassing is. Dit zijn slechts enkele gevallen per jaar. Aa en Maas heeft minder ervaring met toezicht houden op en kennis van het BBK dan Rijkswaterstaat Zuid Nederland (hierna: RWS).

In het beheersgebied van RWS Zuid Nederland vallen ook de uiterwaarden van de Maas. Hierin vinden agrarische activiteiten plaats, die vallen onder de algemene regels van het Activiteitenbesluit. RWS heeft op haar beurt minder ervaring met en kennis van controle op agrarische activiteiten dan het waterschap. Daarom is gezocht naar een werkwijze waarin de beide organisaties elkaar op een efficiënte wijze kunnen versterken.

Doelstelling van de samenwerking is kennisuitwisseling, bevordering van het netwerk en de efficiency verhogen.

Betrokken partijen zijn Rijkswaterstaat Zuid Nederland en Waterschap Aa en Maas. De samenwerking is gebaseerd op werkafspraken.

4.1.4 Hoe wordt de inzet van handhaving bij Aa en Maas op het gebied van oppervlaktewaterkwaliteit bepaald en in hoeverre maakt handhaving hierbij gebruik van monitoringsinformatie?

De inzet van toezicht en handhaving wordt bepaald op basis van de Risicoprioritering Toezicht van een bepaald jaar. Bij deze prioritering wordt een rangorde bepaald per categorie van toezicht (bijvoorbeeld toezicht op primaire waterkeringen, toezicht op directe lozingen vanuit bedrijven, toezicht op A-watgangen, toezicht op meldingen etc.). Een aantal van deze categorieën in de risicoprioritering heeft betrekking op oppervlaktewaterkwaliteit.

De totstandkoming van de Risicoprioritering Toezicht vindt plaats op basis van een drietal stappen:

1. Het uitgevoerde toezicht over het voorgaande jaar wordt geëvalueerd. Op deze manier kunnen de ervaringen van het afgelopen jaar gebruikt worden voor het komende uitvoeringsjaar;
2. Vervolgens wordt met verschillende afdelingen, waaronder O&M en de districten, gekeken waar dit jaar meer of minder nadruk op moet komen te liggen op het gebied van toezicht. Voor oppervlaktewaterkwaliteit wordt hier specifiek ook input meegenomen vanuit het kernteam waterkwaliteit en de afdeling O&M. Inzichten op het gebied van waterkwaliteit en thema's krijgen op deze wijze een rol binnen de risico prioritering.
3. Tot slot zijn de activiteiten geprioriteerd op basis van (1) kans en effect van een overtreding, (2) het naleefgedrag in de sector, (3) wel of geen gevoerd toezicht in de afgelopen 3 jaar en (4) ontwikkelingen in de sector (groei/krimp).

De Risicoprioritering Toezicht wordt jaarlijks opgesteld en in het DB-DT behandeld, zodat ook bestuurlijke voorkeuren nog kunnen worden meegenomen.

Op basis van de risicoprioritering wordt vervolgens het uitvoeringsprogramma opgesteld. Hierin wordt het aantal controles en de urenverdeling per categorie bepaald.

Via een vaste overlegstructuur (regieteam, kernteam waterkwaliteit en thematische projectteams) wordt daarnaast wederzijds informatie uitgewisseld, bijvoorbeeld over:

- Emissies van gewasbeschermingsmiddelen vanaf wasplaatsen (project handhaving);
- Aanwezigheid van ongewenste stoffen in riolering en/of oppervlaktewater, bijvoorbeeld GenX, Tertiair Octyl Fenol, chloride en zink;
- Toezichtresultaten vanuit het project gebiedsgericht handhaven mest.

Vanuit deze interactie komen zo nodig en indien mogelijk gerichte acties.

De afdeling handhaving heeft de ambitie om 100% te reageren op incidentmeldingen, zowel intern vanuit de organisatie als extern door derden. Interne meldingen betreffen meestal waarnemingen in het veld, maar kunnen ook voortkomen vanuit metingen door de afdeling O&M of op de RWZI's. Op deze wijze kunnen afdelingen bij vermoedens van overtredingen een beroep doen op handhaving, wat dan wordt opgepakt.

Bij een geconstateerde overtreding door de afdeling Handhaving, waarbij impact is op de waterkwaliteit, wordt de afdeling Onderzoek en Monitoring altijd om advies gevraagd over de impact van de overtreding op het watersysteem. Op basis van de impact van de overtreding schaaft de afdeling Handhaving de overtreding in volgens de landelijke handhavingsstrategie en bepaalt de wijze waarop wordt opgetreden.

4.1.5 Welke wijzigingen volgen uit de (implementatie van de) Omgevingswet voor handhaving van oppervlaktewaterkwaliteit?

Bij Aa en Maas wordt een quickscan uitgevoerd op de consequenties van de Omgevingswet. Hierbij is ook de afdeling Handhaving betrokken. Een eerste analyse is uitgevoerd, een tweede fase wordt voorbereid. Deze analyse moet duidelijk maken of er kansen en/of risico's zijn vanuit de Omgevingswet voor de waterkwaliteit.

Een belangrijke wijziging is het vervallen van het adviesrecht. Lozingen op de RWZI via gemeenteriool moeten passen binnen doelmatige werking zuiveringstechnische werken en mogen geen significante schade veroorzaken voor de kwaliteit van ontvangend oppervlaktewater. Dit blijft zo. Om deze aspecten te kunnen toetsen, heeft het waterschap op dit moment adviesrecht. Onder de Omgevingswet vervalt dit adviesrecht. Er is dus meer kans dat het waterschap niet om advies wordt

gevraagd, of dat een advies niet wordt opgevolgd bij bijvoorbeeld het opleggen van voorschriften, handhaving en de beoordeling van bedrijfsmilieuplannen. Dit stelt het waterschap voor vragen zoals hoeveel en met welke verwachting gaat het waterschap investeren in een relatie met bevoegde gezagen indirecte lozingen.

Er zijn nog meer aspecten die in de 2^e fase van de analyse bekeken worden maar de impact hiervan is nog onderwerp van nader onderzoek.

4.2 Deelvragen monitoring

4.2.1 Wat wordt van de oppervlaktewaterkwaliteit gemeten en op welke wijze?

De afdeling Onderzoek en Monitoring beschikt over een uitgebreid meetnet (bestaande uit meerdere kleinere meetnetten). Een meetnet bestaat uit een aantal meetpunten waar door middel van monsternamen de waterkwaliteit wordt geanalyseerd. De metingen voor oppervlaktewaterkwaliteit betreffen, behoudens enkele projecten/specifieke onderzoeken, in hoofdzaak periodieke (laagfrequente) metingen voor een beperkt aantal parameters in de hoofdwatgangen van het waterschap. Ze worden hoofdzakelijk ingezet voor het begrijpen van het systeem en toestand en trend waarnemingen. Deze zijn vaak 'hoog over' (m.n. hoofdwatgangen met laagfrequente monsternamen/meting) of projectspecifiek en daardoor ook minder bruikbaar voor handhaving of toezicht.

De metingen die met betrekking tot oppervlaktewaterkwaliteit worden uitgevoerd betreffen metingen ten behoeve van wettelijke kaders, landelijke onderzoeken en eigen onderzoeken van het waterschap.

Zo is het doel van de Europese Kaderrichtlijn water (KRW) om te komen tot een "goede chemische en ecologische toestand van het oppervlaktewater". De KRW is in de Nederlandse Waterwet geïmplementeerd en daarin zijn de waterschappen aangewezen als "de waterkwaliteitsbeheerder voor de regionale oppervlaktewateren". Daar komt de verplichting uit voort om de waterkwaliteit te monitoren, met name gericht op de toestand en de trends. Hier zijn landelijke protocollen voor, die wij als waterschap volgen. Dit is vastgelegd in de Ministeriële regeling Monitoring KRW.

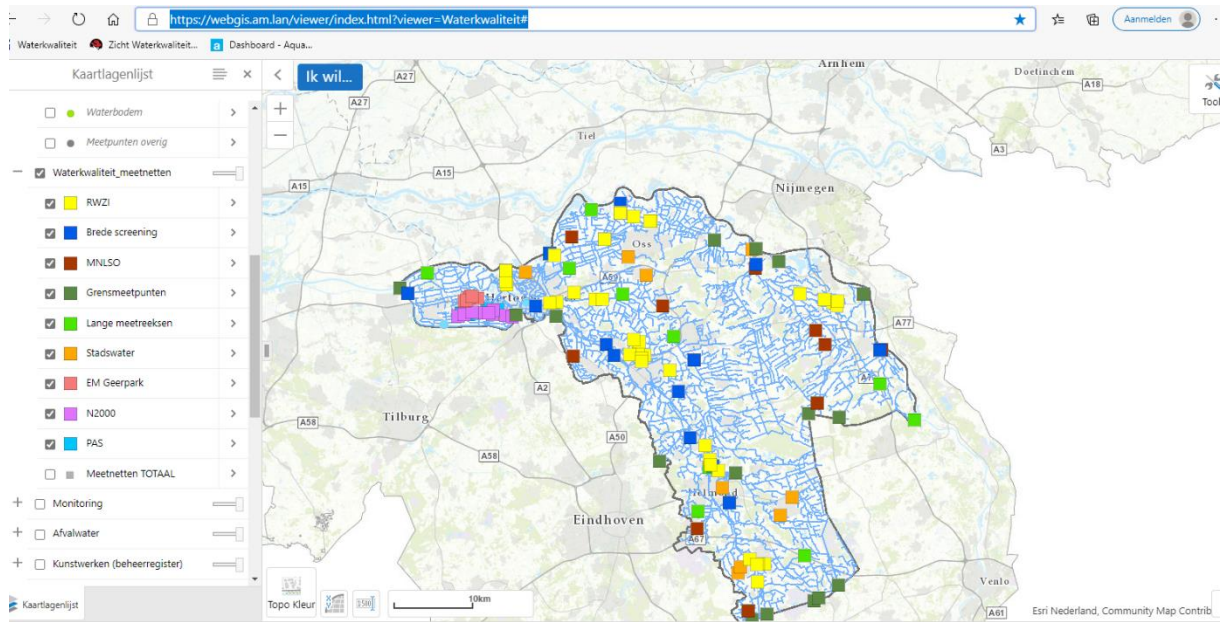
Voorbeelden van metingen door het waterschap zijn:

- Ten behoeve van wettelijke kaders:
 - KRW Meetnet;
 - Zwemwateronderzoek;
- Ten behoeve van landelijke onderzoeken:
 - Meetnet Landbouw Specifiek Oppervlaktewater (MNLISO);
 - Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen;
 - Brede/Smalle Screening (Maasstroomgebiedbreed signaleringsmeetnet voor opkomende stoffen en gewasbeschermingsmiddelen) ;
- Ten behoeve van eigen onderzoeken met een bepaald meetdoel:
 - Metingen rondom RWZI's; om te bepalen wat de effecten van het effluent zijn op het ontvangende watersysteem;
 - Metingen rondom Bebouwd gebied. Project met name gericht op ontwikkelingen van blauwalgen in stadswateren;
 - Lange meetreeksen. Meetnet waar reeds vele jaren wordt gemeten om te beoordelen hoe de situatie is/blijft in de loop der jaren
 - Project grensmeetpunten. Meetnet om de waterkwaliteit te beoordelen rondom de grenzen van ons beheersgebied.
 - Overige projecten; Onderzoek rondom Bavaria; Mestverwerkers Peelkanaal
 - Diverse Ecologische onderzoeken. Wat zijn de effecten van NVO/EVZ op de Ecologie

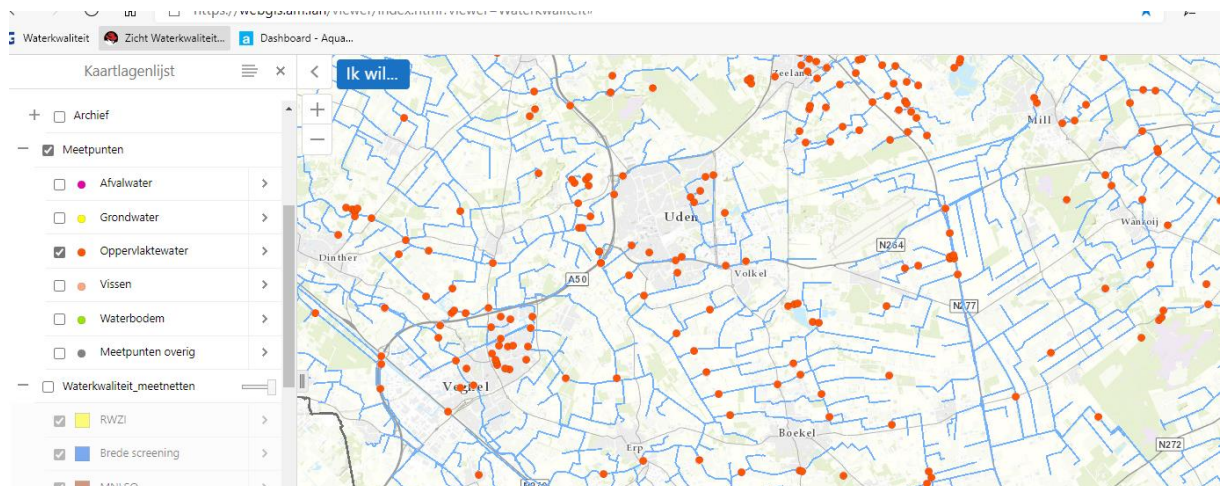
- Meetnet Opkomende Stoffen
- Vital Zone (geneesmiddelen in riool/zuivering/oppervlaktewater)

Bovenstaande metingen vinden niet continu plaats, maar worden periodiek uitgevoerd. Het bemonsteren en analyseren wordt uitgevoerd door Aquon (laboratorium welke een verbonden partij is van het waterschap). Dit gebeurt op basis van het bemonsteringsplan/meetnet dat door het waterschap of een andere partner wordt opgesteld.

Een grafische weergave van de meetnetten (met onderliggende data) is in Geoweb onder de tegel “waterkwaliteit” in te zien, zie onderstaande screenshot.

Als in Geoweb “meetpunten” wordt aangevinkt en wordt ingezoomd, worden alle meetlocaties zichtbaar die er zijn waar gemeten wordt c.q. in het verleden is gemeten. Voorbeeld voor oppervlaktewater (bron: Geoweb):

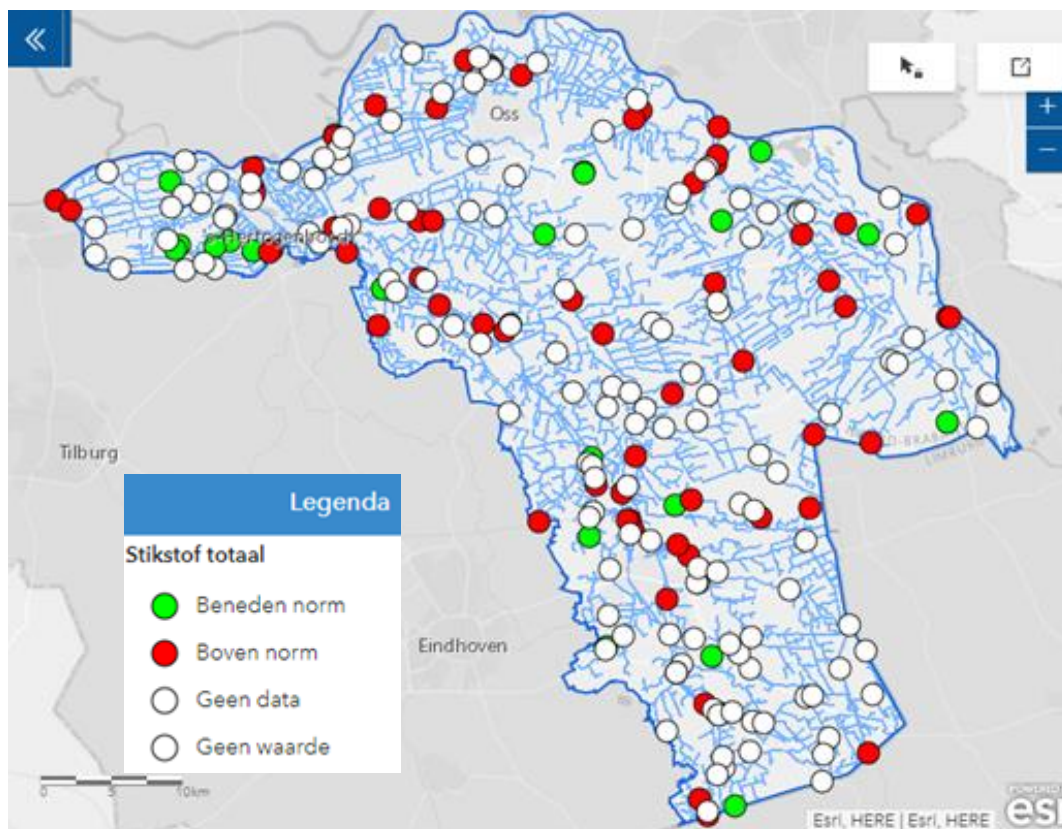
Het waterschap streeft ernaar om de data open en transparant beschikbaar te maken. Recentelijk heeft het waterschap haar (openbare) informatieportaal vernieuwd, genaamd Informatie Watersysteem: [Informatie Watersysteem \(arcgis.com\)](https://www.informatiewatersysteem.nl).

Dit portaal geeft inzicht in de waterstanden van het beheergebied van Aa en Maas en geeft naast kwantitatieve informatie over de laatste stand van zaken over (gevallen) neerslag en droogte, ook informatie over ecologie en waterkwaliteit.

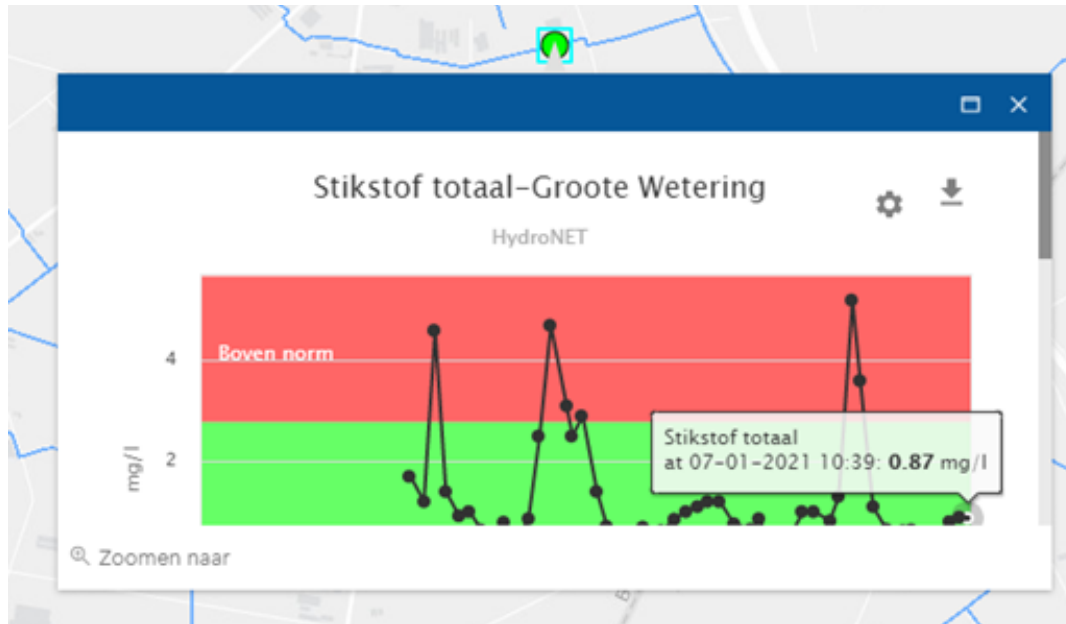
Op het gebied van waterkwaliteit wordt op het informatieportaal op grafische wijze inzicht gegeven in:

- Meldingen waterkwaliteit: op welke plaatsen in het beheergebied van waterschap Aa en Maas een belangrijke afwijking van de waterkwaliteit is geconstateerd. Het gaat om blauwalg, botulisme, vissterfte of vogelsterfte (alleen actuele afwijkingen/meldingen die bevestigd zijn door metingen worden weergegeven);
- Stikstof: de laatst gemeten stikstofconcentraties in het oppervlaktewater worden per meetpunt weergegeven. De (historische) gegevens zijn per meetpunt inzichtelijk door er op te klikken. De metingen zijn hier afgezet tegen de KRW-norm. Kader Richtlijn Water (KRW) is het Europees Toetsingskader voor ecologische kwaliteitscriteria grond- en oppervlaktewater;
- Fosfor: fosforgehalte in het water (idem als stikstof);
- Watertemperatuur;
- Zwemwater: Binnen het beheergebied van Aa en Maas ligt een aantal officiële zwemwaterlocaties. Tussen 1 mei en 1 oktober controleren het waterschap de kwaliteit van dat zwemwater. De **provincie Noord-Brabant is bevoegd gezag** van de zwemplassen en kan op basis van onze meetresultaten en advies maatregelen treffen, zoals een waarschuwing of zwemverbod. Voor nadere informatie wordt doorverwezen naar de landelijke website www.zwemwater.nl.

Als voorbeeld onderstaand de grafische weergave van het stikstofgehalte (meting t.o.v. norm) per meetpunt.

Op de site kan door op een meetpunt te klikken ingezoomd worden voor een grafische weergave van de historische metingen van het betreffende meetpunt:

Ontwikkelingen

Een mogelijke oplossing om meer inzicht te krijgen in de onderliggende lozingsbronnen en emissieroutes – met als doel het aan het licht brengen van overtredingen om handhavend (herstellend) te kunnen optreden – is het op een andere wijze meten van waterkwaliteitsparameters. Dat kan deels door het uitbreiden van de huidige meetnetten met de inzet van de huidige (laagfrequente) meettechniek in risicogebieden en/of haarvaten van het systeem, of door met hogere frequentie te meten.

Dit kan door het inzetten van nieuwe technieken, zoals sensing. Hiervoor zijn de afgelopen jaren een aantal (pilot)projecten opgestart voor oppervlaktewaterkwaliteit:

- Meten voor project Sensorgestuurd Boeren (SGB);
- Meten bij Overstorten: Wat is effect van een overstort op het watersysteem;
- Blauwalgsensor: Innovatieve methodiek met sensoren om blauwalgen te meten in de Zuid-Willemsvaart te Den Bosch.

Met het project Sensorgestuurd Boeren zijn ervaringen opgedaan met het hoogfrequent meten met sensoren. Deze ervaringen zijn vervolgens gebruikt om ook de andere sensorprojecten te starten en vormen input voor het project OMDISK (Optimalisatie Meetnetten en Datamanagement voor Systeem en Keten), waarvoor medio 2020 door het Algemeen Bestuur een investeringskrediet (€4.625.000⁹) is gevoteerd. Eén van de vier deelprojecten van dit investeringsproject is “uitbreiding Meetnet Waterkwaliteit”. Ook databeheer, dataveiligheid en data-analyse vormen onderdeel van het project.¹⁰ Hoewel deze bovenstaande ontwikkeling, zeker indien dit ook in de haarvaten van het oppervlaktewatersysteem wordt ingezet, in potentie kan bijdragen aan het doelmatiger inzetten van het instrument handhaving, behoort dit niet expliciet tot de doelstellingen van het project. De primaire doelstellingen zijn kennisopbouw van de werking van het systeem (voor zowel

⁹ Investeringsbedrag exclusief interne uren

¹⁰ Naast verdere verbetering van datakwaliteit in onze systemen wordt onderzocht of er binnen de digitale transformatie mogelijkheden zijn om het VTH-proces nog efficiënter te maken, waarbij mee gestuurd wordt op feitelijkheden (data). Hierbij wordt de samenwerking met andere waterschappen en ook omgevingsdiensten gezocht. (bron: begroting 2021 waterschap Aa en Maas)

beleidsbepaling als operationele bedrijfsvoering), toestand en trendmonitoring en beleidsbeïnvloeding (informatie verstrekken aan terreinbeheersers, agrariërs, bedrijven en gemeenten waarmee zijn hun eigen taken en bedrijfsprocessen kunnen verbeteren). Hiervoor is onder andere medewerking nodig van andere partijen. Zo is het waterschap bijvoorbeeld met het project Sensorgestuurd Boeren te gast op agrarische bedrijven, waarbij de medewerking van de agrariërs valt of staat met de belofte discreet met de gegevens om te gaan. Dit staat vaak op gespannen voet met een instrument als handhaving, maar ook bijvoorbeeld met openbaarheid versus vertrouwelijkheid van data.

4.2.2 Hoe en door wie wordt het meetnet (voor oppervlaktewaterkwaliteit) bepaald? Heeft Handhaving hier ook een rol in?

Elk jaar wordt door de afdeling O&M een uitvraag gedaan aan projectleiders en andere afdelingen wat de meetbehoefte is (wat willen jullie gemeten hebben, wat is nodig voor meetnetten landelijk, effectmetingen zuiveringen, welke nieuwe stoffen kunnen we verwachten, metingen voor de kennisagenda etc.). Hiervoor is een procesbeschrijving opgesteld.

Op basis hiervan wordt een meetnet opgezet (bestaande uit allemaal kleine meetnetten).

Er is een basismetnet voor KRW-doeleinden (zie ook § 4.2.1). De overige meetbehoefte wordt steeds opnieuw uitgevraagd om te zorgen dat de meetinspanningen doelmatig blijven en stoppen als er niet om gevraagd wordt. Handhaving is een van de partijen bij wie uitvraag wordt gedaan.

De afdeling O&M stelt het meetnet vast en voert het meetnetbeheer uit.

Daarnaast heeft Handhaving nog een eigen budget om metingen te doen, deels om de hoogte van de heffingen te bepalen die via de BSOB worden geïnd, deels om zelf onafhankelijk onderzoek te kunnen doen als zij vermoeden dat er ergens iets aan de hand is.

Het waterschap besteedt voor zo'n € 2.650.000 per jaar uit aan Aquon, waarvan het aandeel van Handhaving slechts circa € 55.400 uitmaakt (realisatie 2020). Daarnaast beschikt Handhaving ook over eigen meetapparatuur (meetwagens), waarmee de afvalwaterstromen van bedrijven voor langere tijd gevolgd kunnen worden¹¹. De afdeling beheert haar meetgegevens zelf. Deze zijn in verband met privacy en juridische gevoeligheid niet openbaar.

4.2.3 Welke normen worden hierbij gehanteerd en hoe zijn deze vastgelegd? (Wanneer gaat er een signaal naar Handhaving?)

Voor het oppervlaktewater zijn op Europees niveau chemische normen opgesteld in de Richtlijn Prioritaire Stoffen. Nederland heeft deze normen overgenomen in het Besluit kwaliteitseisen monitoring water (Bkmw). Daarnaast zijn er stoffen waarvoor geen EU-norm is vastgesteld, maar die in Nederlandse wateren een (potentieel) risico vormen. Het RIVM is verantwoordelijk voor de normafleiding van deze stoffen, het ministerie stelt vervolgens de norm vast in wet- en regelgeving.

Voor ecologische waterkwaliteitsdoelen geldt dat deze locatie specifiek zijn. Elk water(lichaam) is immers anders. Voor regionale wateren geldt dat waterbeheerders ecologische doelen afleiden, waarna de provincie de doelen vaststelt.

Zoals al eerder aangegeven is het huidige meetnet niet bedoeld voor handhavingsdoeleinden. Als door O&M bijzonderheden geconstateerd worden dan wordt dit wel doorgegeven aan de afdeling

¹¹ De meetwagen is ingericht om te ondersteunen voor fiscaal toezicht en kan niet op elke willekeurige plek of voor elk doel worden gebruikt.

Handhaving (tenzij de informatie niet wederzijds kan worden gedeeld in verband met afspraken zoals bij Sensorgestuurd Boeren).

Bij signalen vanuit het meetnet is voor handhavingsdoeleinden (vrijwel) altijd vervolgonderzoek nodig met extra bemonsteringen met alle voorwaarden die daarbij horen.

Daarnaast kent het waterschap een interdisciplinair kernteam waterkwaliteit waarin periodiek actuele onderwerpen m.b.t. de oppervlaktewaterkwaliteit worden besproken. Bij dit overleg zijn ook de afdeling O&M en Handhaving betrokken.

4.2.4 Is via metingen de gemeten oppervlaktewaterkwaliteit herleidbaar naar de activiteiten of omstandigheden in het gebied?

Het meetnet van O&M is niet bedoeld en niet ingericht om bronnen of daders te achterhalen omdat:

- Het meetnet van O&M over het algemeen in het hoofdsysteem zit terwijl lozingen vaak in de haarvaten zitten (sloten). Meting van O&M vinden met lage frequentie plaats op een vast tijdstip. Als er verontreiniging wordt gemeten is dit een toevalstreffer. Mocht dit het geval zijn dan wordt dit signaal wel aan handhaving doorgegeven.
- Aan metingen voor toezicht- en handhavingsdoeleinden strakke kwaliteitseisen gesteld worden (verzegelde flessen, second opinion etc.).

Bij gebiedsgerichte handhaving in het kader van mestfraude wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater gezien als belangrijke input voor controles. Een slechte waterkwaliteit kan duiden op te veel lozing van mest. Hiervoor worden de KRW-metingen gebruikt en daarnaast gebruik gemaakt van het MNLSO (landelijke Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater). Dit zijn meetpunten in oppervlaktewater waar de landbouw de enige bron is van nutriënten. Kanttekening die hierbij geplaatst wordt is dat de relatie tussen gemeten normoverschrijdingen in oppervlaktewater met overbesteding slechts een zwakke is en niet voor alle parameters geldt. Daarnaast liggen altijd meerdere bedrijven rondom een meetpunt. Dat een meetpunt voldoet wil nog niet zeggen dat een individuele lozer aan de normen voldoet. En bij een meetpunt met grote normoverschrijding kan toch conform regels worden bemest.

Rapport “De organisatie en uitvoering van de VTH-taken op het gebied van waterkwaliteit”

In het rapport “De organisatie en uitvoering van de VTH-taken op het gebied van waterkwaliteit” (29 juni 2020) van Berenschot/Arcadis dat in opdracht van ‘De Brede tafel waterkwaliteit’ (onderdeel van de versnellingstafels Delta-aanpak Waterkwaliteit) is opgesteld wordt de versnippering van taken en verantwoordelijkheden onderkend en verder uiteengezet (het beeld voor heel Nederland voor de volledige VTH-keten op het gebied van oppervlaktewaterkwaliteit).

De conclusies in dit rapport zijn (landelijk beeld):

- De koppeling tussen waterkwaliteitsdoelen en de opgave voor de VTH-organisatie is niet scherp gelegd. Daarmee sluiten de beleids- en uitvoeringscyclus onvoldoende op elkaar aan.
- De VTH-taken zijn versnipperd en bij uiteenlopende organisaties belegd. De wijze waarop de taken zijn belegd wisselen in robuustheid.
- De kwaliteit van de taakuitvoering is in de regel op orde en loopt volgens de (wettelijke) afspraken, maar de borging behoeft verbetering (...tegelijkertijd wijzen met name de waterkwaliteitsbeheerders erop dat de protocollen niet per definitie gevolgd worden. Zij wijten dit aan een kennisgebrek bij de bevoegde gezagen die dit risico overigens onderschrijven. Het meewegen van de waterkwaliteit is daarmee onvoldoende geborgd en te veel afhankelijk van de deskundigheid van de individuele vergunningverlener en/of toezichthouder... Met name voor indirecte lozingen, aan de kant van de omgevingsdiensten, zien onze gesprekspartners, nagenoeg zonder uitzondering, een grote opgave...)
- Er is een verschil tussen de grip op vergunningplichtige versus meldingsplichtige dan wel ‘vrije’ activiteiten. Een beleidsmatige keuze lijkt hier niet aan ten grondslag te liggen.
- De uitvoering van de VTH-taken in de agrarische sector blijkt erg lastig. Een gebiedsgerichte uitvoering biedt hier mogelijk perspectief.
- De impact van de Omgevingswet is nog niet uitgekristalliseerd. De betrokkenheid van de VTH-organisaties bij de implementatie ervan kan worden verbeterd.

De commissie van Aartsen neemt naar aanleiding van talloze milieucidenten het VTH-stelsel in het milieudomein onder de loep.

“Er zijn te veel partijen betrokken bij de VTH-taken en er is een onduidelijke taakverdeling. Bovendien hebben omgevingsdiensten te weinig capaciteit, zijn ze niet onafhankelijk genoeg en hebben ze te weinig deskundigheid in huis. Zo luidt de kritiek van staatssecretaris Van Veldhoven op het VTH-stelsel. De commissie Van Aartsen moet haar adviseren hoe het milieutoezicht beter kan en hoe omgevingsdiensten deskundiger en onafhankelijker worden. Het advies wordt begin 2021 verwacht.” (bron: Artikel “aanbevelingen aan de commissie van Aartsen: Investeer in het VTH-stelsel”

Figuur 1 Bron: [Aanbevelingen aan de commissie Van Aartsen: investeer in het VTH-stelsel | ToeZine](#)

Op 4 maart 2021 is het rapport “Om de leefomgeving; Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur” van de commissie Van Aartsen uitgebracht in opdracht van de staatssecretaris van infrastructuur en Waterstaat.

Opdracht commissie Van Aartsen

“Welke mogelijkheden ziet de commissie om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in Nederland te versterken met als doel het stelsel effectiever en slagvaardiger te maken? Als belangrijk onderdeel van het advies vraag ik de commissie welke mogelijkheden zij ziet om de onafhankelijkheid en deskundigheid van toezichthouders – waaronder in het bijzonder de omgevingsdiensten – te versterken en aan te geven wat ervoor nodig is om die versterking daadwerkelijk te realiseren. Voorts vraag ik de commissie om op basis van haar bevindingen over de voorgaande punten een oordeel en advies te geven over de huidige verdeling van rollen, taken en bevoegdheden in het stelsel en aan te geven of dit voldoende mogelijkheden biedt voor het Rijk om vanuit de regierol haar stelselverantwoordelijkheid waar te maken.”

De commissie heeft zich gezien de opdracht vooral gericht op de vraag hoe het functioneren van de omgevingsdiensten¹², ook in relatie tot het bevoegd gezag, versterkt kan worden en hoe het Rijk zijn regierol kan invullen. De commissie heeft ook gekeken naar de toekomstbestendigheid van het stelsel.

Oordeel over het stelsel

De commissie is van oordeel dat het stelsel niet goed functioneert. De commissie is van oordeel dat het stelsel op de volgende punten tekortschiet:

- Onafhankelijkheid van de omgevingsdiensten bij het uitvoeren van hun taak, is ten onrechte ondergeschikt gemaakt aan nabijheid bij het bevoegd gezag.
- Omgevingsdiensten zijn onvoldoende robuust om vanuit professionele distantie hun rol te kunnen spelen, door een combinatie van:
 - een te kleine schaal van een aantal diensten,
 - negatieve effecten van outputfinanciering op handhaving en kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering,
 - te grote diversiteit in het takenpakket waardoor een regionale handhavingsstrategie niet van de grond komt.

¹² Hoewel de commissie niet expliciet gekeken heeft naar het functioneren van de waterschappen binnen het VTH-taken heeft het waterschap, gezien de versnippering van de taken, voor het behalen van de oppervlaktewaterkwaliteitsdoelstellingen groot belang bij het goed functioneren van de totale ‘VTH-kolom’. De samenwerking met omgevingsdiensten speelt hierin o.a. een belangrijke rol.

- Informatie-uitwisseling en kennisontwikkeling zijn onder de maat voor het opbouwen van deskundigheid en voldoende specialisatie. Laat staan dat deze zijn toegesneden op de toekomstige vraagstukken waar bevoegd gezag en omgevingsdiensten mee te maken krijgen.
- Het interbestuurlijk toezicht op een behoorlijke en rechtmatige uitvoering van medebewindstaken zoals VTH is over de gehele linie zwak ontwikkeld; de meest in het oog springende lacune is het geheel ontbreken van (extern) toezicht op het functioneren van de omgevingsdiensten: het toezichtsgat. Het interbestuurlijk toezicht functioneert onvoldoende om de noodzakelijke checks en balances te garanderen.
- Regie door het Rijk ontbreekt, stelselverantwoordelijkheid door de bewindspersoon is in de huidige vorm een fictie.

In de afgelopen jaren is gebleken dat 'doorontwikkeling' niet de weg is om de noodzakelijke verbetering in het stelsel te implementeren. Daarvoor zijn dwingender ingrepen nodig om de hoofdproblemen van vrijblijvendheid en fragmentatie aan te pakken.

Adviezen: tien maatregelen

Doordat het stelsel niet functioneert zoals bedoeld, ontstaat vermijdbare schade. Onze leefomgeving verdient hoogwaardige zorg, nu en in de toekomst. Het aangrijpingspunt voor verbetering van het VTH-stelsel zijn de omgevingsdiensten. De commissie kiest ervoor om in haar advies niet te tornen aan de fundamenteën van het stelsel maar om maatregelen te adviseren die de kwaliteit steviger moeten borgen. Zij maakt die keuze om te voorkomen dat alle aandacht zou uitgaan naar reorganisaties en herschikking van de gezagsrelaties, in plaats van het versterken van de uitvoering. De commissie acht echter ingrijpende aanpassingen van de uitvoering van het stelsel wel nodig, wil het nu en in de toekomst opgewassen zijn tegen alle uitdagingen op het terrein van de leefomgeving.

De commissie adviseert tien maatregelen om te komen tot een effectief, slagvaardig en toekomstvast stelsel:

1. De ondergrens voor de omvang van de omgevingsdiensten verhogen;
2. Kwaliteit verbeteren en afstemmen op aard van inrichtingen;
3. Meer prioriteit, capaciteit en inzet voor strafrechtelijke handhaving en vervolging;
4. Hetzelfde basistakenpakket voor elke omgevingsdienst;
5. Landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering;
6. Verplichting tot informatie-uitwisseling en investeren in kennisontwikkeling en kennisdeling;
7. Eén uitvoerings- en handhavingsbeleid, en één uitvoeringsprogramma op basis van één risicoanalyse per regio;
8. Versterking van de positie van de directeur door verplicht mandaat en herzien van de benoemingsprocedure;
9. Inrichten van Rijkstoezicht op omgevingsdiensten;
10. Advisering en uitvoeringstoets door omgevingsdiensten over omgevingsplannen.

Bijlage III Voorbeelden projectmatige samenwerking

In § 4.1.1. worden een tweetal voorbeelden van projectmatige samenwerkingen aangehaald, welke in onderstaande tabel nader worden toegelicht.

<p>Project wasplaatsen</p> <p>In 2019 en 2020 is binnen de afdeling Toezicht en Handhaving onderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in erfemissies van gewasbeschermingsmiddelen en de naleving van regelgeving hierop. Gekozen is voor een 2-sporen aanpak:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Monsternamen op plaatsen waar spoelwater afstroomt en analyse van de monsters op bestrijdingsmiddelen, zoals de bezinkput bij de wasplaatsen, in de sloot daar waar spoelwater wordt geloosd en de drukrioolput wanneer op het drukriool wordt geloosd.2. Terugkoppeling van de resultaten aan de ondernemers via een bedrijfsbezoek met specifiek bedrijfsadvies. Aan deze bedrijfsbezoeken is niet de lading van toezicht gegeven. Er is vooral ingezet op bewustwording en waar nodig verbetering. Daarom is voor de terugkoppeling en het bedrijfsadvies een onafhankelijk bureau (CLM) ingeschakeld. <p>De resultaten van het onderzoek zijn gedeeld binnen de organisatie, om te beoordelen of het verkregen beeld herkenbaar is binnen ons monitoringnetwerk en of vervolgacties wenselijk zijn.</p>	<p>Samenwerking bij indirecte lozingen</p> <p>Bij de RWZI's van Waterschap Aa en Maas komen soms stoffen binnen die slecht worden gezuiverd en vervolgens vrijwel ongezuiverd worden geloosd op het oppervlaktewater. Ook kan het gaan om stoffen die terecht komen in het zuiveringsslib.</p> <p>Er zijn gezamenlijke onderzoeken en opsporingen uitgevoerd om de oorzaken en overtreders op te sporen. Metingen in oppervlaktewater en afvalwater worden gekoppeld aan lozers die hier mogelijk verantwoordelijk voor zijn. Twee actuele voorbeelden zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• GenX in het oppervlaktewater en afvalwater. Dit is herleid naar het bedrijf. In nauwe samenwerking met gemeente en omgevingsdienst wordt hier opvolging aan gegeven.• Zink in het afvalwater van de RWZI Den Bosch. Momenteel wordt onderzoek uitgevoerd om de oorzaak te achterhalen. <p>Meer voorbeelden over dit soort samenwerkingen zijn beschikbaar.</p>
---	---